

Hanna Mackiewicz

Morąg, st. II, gm. loco, owj.
olsztyńskie, AZP 21-56/2

Informator Archeologiczny : badania 30, 269-270

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

osi północny wschód-południowy zachód rowem sondażowym o długości 21 m i szerokości 2-1 m oraz dwoma prostopadłymi do niego wykopami o wymiarach 5 x 1 i 7 x 1 m. Łącznie przebadano powierzchnię około 50 m².

Stożek zbudowany jest z białozłoteo utworu lessopodobnego, sprawiającego wrażenie układu naturalnego, co świadczy o wykorzystaniu pod budowę gródka naturalnej formy terenu (wyjaśnienie tej kwestii wymaga badań geologicznych). W obrębie obiektu, z wyjątkiem jego partii zniszczonej, wystąpiła jasnobrunatna warstwa kulturowa o miąższości 25-40 cm. Znaleziono w niej niewielką ilość ceramiki późnośredniowiecznej, fragment kafla renesansowego, nieliczne kości zwierzęce oraz dużą ilość przepalanej polepy z odciskami konstrukcji drewnianych. Materiał ten można datować na XV-XVI w. Na stoku południowo-zachodnim, tuż pod powierzchnią stawu, poniżej warstwy kulturowej, wystąpiła 20-30-centymetrowa warstwa przepalanej gliny z fragmentami spalonych belek. Wskazuje to na zniszczenie obiektu lub jego części w wyniku gwałtownego pożaru. Stosunkowo liczny materiał zabytkowy w tej warstwie pozwala datować katastrofę na XIV-XV w. Warstwa kulturowa i podłoże zostały naruszone licznymi wkopami, w których na wtórnym podłożu wystąpił późnośredniowieczny materiał zabytkowy wraz z bardzo dużą ilością silnie przepalanej polepy z odciskami konstrukcyjnymi. Wkopy wypełnione były przemieszaną gliną, zawierającą XX-wieczne przedmioty, co świadczy o stosunkowo niedawnym ich zasypaniu. W rowie sondażowym w partii południowo-zachodniej, najsilniej zniszczonej, odsłonięto relikty kamiennej zabudowy gródka. Składają się na nią 2 narożniki podpiwniczenia budowli wzniesionej na planie czworokąta o szerokości 6 m. Mury, grubości 70-80 cm, były zbudowane z otoczków i kamienia łamanego na zaprawie wapiennej, z niewielkim dodatkiem cegły palcówki. Odkryto w nich fragment węgara otworu drzwiowego. Odsłoniętą budowlę z racji jej usytuowania można interpretować jako budynek bramny, do którego prowadził najprawdopodobniej pomost drewniany od strony dzisiejszej wsi. Mogła to być jednak wieża mieszkalno-obronna, w górnej partii drewniana, usytuowana na uboczu stożka ze względu na potencjalne zagrożenie obiektu z tej strony. Z powodu znacznego zniszczenia stanowiska, datowanie budowli na podstawie przesłanek stratygraficznych nie jest możliwe. Jediną przesłanką datującą może być odkryty na wtórnym złożu gotycki detal architektoniczny – fragment żebrowania sklepienia. Nieliczny inwentarz zabytkowy stanowią fragmenty ceramiki, kafla oraz znaleziska gwoździ żelaznych. Można je datować na XVI w. Niewielka ilość pozyskanego materiału zabytkowego wskazuje na małą intensywność użytkowania obiektu lub jego krótkotrwałość. Możliwe jednak, że odkryta warstwa użytkowa pochodzi z końcowego okresu użytkowania obiektu, a wcześniejsze nawarstwienia zostały usunięte.

Materiały przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Bielsku-Białej, dokumentacja w PSOZ w Bielsku-Białej. Badania będą kontynuowane.

MILAKOWO, st. I
mury miejskie, gm. *loco*,
woj. olsztyńskie, AZP 19-57/1

• miasto późnośredniowieczne i nowożytne

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Jerzego Gułę. Finansowane przez gminę miejską Miłakowo i przez inwestora prywatnego.

MORAĞ, st. II,
gm. *loco*,
woj. olsztyńskie,
AZP 21-56/2

• miasto późnośredniowieczne i nowożytne (XV-XIX w.)

Badania wykopaliskowe, wyprzedzające inwestycję budowlaną, przeprowadzone w dniach od 1 sierpnia do 4 września przez mgr Hannę Mackiewicz (ARCHEO-ADAM). Finansowane przez inwestora prywatnego – R. Borowskiego. Pierwszy sezon badań.

Prace objęły teren działki budowlanej, pokrywającej się z fundamentami rozebranych budynków XIX-wiecznych, opartych o mury miejskie. Wykop 13, wytyczony zgodnie z projektem realizacyjnym, miał kształt prostokąta o wymiarach 17,5 x 5 m i usytuowany był wzdłuż osi północny wschód-południowy zachód, przy północno-zachodnim skraju starego miasta, a konkretnie przy wewnętrznym licu muru miejskiego. Doprowadzono go na całej powierzchni do calca, tj. do głębokości około 2,2 m od obecnej powierzchni terenu. Przebadano powierzchnię 87,5 m².

Odsłonięto i zadokumentowano relikty zabudowy murowanej w postaci fundamentów kamiennych łączonych na glinę i zaprawę wapienną, które można datować na koniec XVII i XVIII wiek. Odsłonięto także wewnętrzne lico muru miejskiego, wykazującego ślady licznych przeróbek i remontów. Podkreślić należy znaczne zniszczenie muru, który w wyniku

nowożytnej działalności budowlanej (mieszkaniowej) w wielu partiach został niemal całkowicie skuty – zachował się tylko fragment zewnętrzny grubości około 0,4 m. Pierwotna grubość partii fundamentowej muru w tym miejscu wynosiła 1,6 m. Kamienie łączone były na zaprawę wapienną, natomiast w spagu ułożone zostały luźno z uzupełnieniem glinianym. W części południowo-wschodniej, w partiach spagowych uchwycono także fragmenty nawarstwień późnośredniowiecznych, które zostały w znacznym stopniu zakłócone przez wkop podłużny (wzdłuż wykopu) pod kanalizację wodociagową. W trakcie badań pozyskano bardzo liczne materiały zabytkowe w postaci fragmentów nowożytnych (XVII–XVIII w.) naczyń ceramicznych oraz kafli płycinowych i miskowych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w archiwum PSOZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

MUSZYNA, Zamek, st. 1,
gm. loco,
woj. nowosądeckie,
AZP 117-65/1

- zamek późnośredniowieczny i nowożytny (XV–XVIII w.)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr Barbarę Chudzińską przy udziale mgr Barbary Szybowicz (B-B. Biuro Studiów i Dokumentacji Archeologiczno-Konserwatorskiej). Finansowane przez PSOZ oraz Urząd Miasta i Gminy w Muszynie. Piąty sezon badań. Stanowisko badane w latach 1966–1992 (M. Fraś – 1966, M. Cabalska – 1973, 1974, A. Szybowicz – 1992).

Ruiny zamku znajdują się na wzniesieniu Koziejówka, na prawym brzegu Popradu, pomiędzy potokami Muszynka i Szczawnik. Celem prac było rozpoznanie baszty północnej i przedmurza zamku od strony wschodniej. Badania nawiązywały bezpośrednio do wykopalisk z roku 1992. W trakcie trzech sezonów założono 5 wykopów. Wykop „Baszta” obejmował wnętrze wieży. Wykop I wyznaczono na zewnątrz muru wschodniego baszty między granicą zbocza a postumentem z figurą Matki Boskiej. Wykop II był jego kontynuacją w kierunku południowym. Zajmował teren na zewnątrz muru wschodniego między postumentem z figurą Matki Boskiej a najbliższą mu przyporą w kierunku południowym, od wschodu linię wykopu wyznaczała granica stoku. Wykop III wyznaczono na zewnątrz muru północnego baszty, między granicą zbocza a przyporami wieży. Przekopano również częściowo wykop IV, zlokalizowany między zejściem do przyziemia wieży, jej murem południowym, wewnętrznym licem muru wschodniego zamku oraz linią wyznaczoną 10 m od muru południowego baszty. Łącznie przebadano powierzchnię 114 m² (głębokość nawarstwień do 400 cm).

We wszystkich wykopach nawarstwienia kulturowe przykrywał gruz, osiagający miejscami do 300 cm miąższości. Praktycznie był on pozbawiony materiału zabytkowego. Jedynie we wnętrzu baszty, w spagu, znaleziono znaczne ilości ceramiki, ułamki naczyń szklanych oraz przedmioty metalowe (gwoździe, belty, podkowy) i kościane (kostka do gry, prostopadłościenny fragment obrobionej kości). Licznie wystąpiły także fragmenty kości zwierzęcych. Na zewnątrz wieży, od strony północnej (wykop III) i wschodniej (wykop I), pod gruzem zalegała brązowoczarna, a miejscami czarna ziemia, nasyciona zabytkami pochodzącymi z okresu od końca XV do XVII w. Warstwa ta znajdowała się bezpośrednio na podłożu calcowym, który stanowiły wychodnie skalne i miękka skała marglowa. Nie natrafiono na ślady gleby pierwotnej ani starsze nawarstwienia, co sugeruje, że w trakcie budowy założenia teren został zniwelowany. W wyniku prac niwelacyjnych od strony północnej baszty, między jej przyporami powstała półka-taras szerokości od 350 do 800 cm. Od strony wschodniej przedmurze było zdecydowanie węższe, a wzdłuż lica muru teren opadał. To regularne zagłębienie należy interpretować jako pozostałość po rowie fundamentowym. W obu wykopach we wspomnianej warstwie znaleziono liczne fragmenty naczyń i kafli, w tym gotyckie z inskrypcjami i renesansowe z motywami figuralnymi, ułamki szkła z naczyń i może tafla okiennych oraz prawie 3000 przedmiotów metalowych, zwłaszcza gwoździ i ich fragmentów, ale również fragment ostrogi, kord, noże, belty, groty strzał, krzyż żelazny ze zwieńczenia furty (?), brązową łyżeczkę toaletową, 3 obrączki, w tym jedną połączoną z wrytą inskrypcją: *Maria hilf*, oraz monety. Licznie wystąpiły także kości zwierzęce. Ciekawie przedstawiała się sytuacja w wykopie II. W jego części południowej pod gruzem zalegała warstwa, w obrębie której natrafiono na ślady drewnianej podłogi (zwęglone pozostałości desek i gwoździe rozmieszczone w regularnych odstępach) oraz pozostałości pieca. Znaleźiska te, jak również odsłonięte w zewnętrznym licu muru wschodniego gniazda na belki, nasuwają przypuszczenie, iż znajdowało się tu pomieszczenie mieszkalne zamknięte od północy i południa murami, których pozostałości